Cultul „Sântului Ion“

...apelor sfinte la Daco-Romani

Cultul străvechiu pe care poporul român îl păstrează cu pietate lui „Ion Sânt Ion“ și ciclului de sărbători legate de el și de sfințirea apelor, prezintă sub multiplele lui aspecte, un interes mai mult decât religios.

„Sânt Ionul“ tradițiilor populare românești, depășește cu mult, istoriceste, pe marele profet al Evangheliei, pe Ion Botezătorul.

Afundându-se adânc în vremurile îndepărtate, persoana lui Sânt Ion își precizează caracterul istoric, de stăpânitor al pământului geto-dacic și întemeietorul Dinastiei perpetuată prin Basarabi, până în timpurile noastre.

Dar e mai bine să vorbească singure mărturiile vremurilor dispărute.

IN VECHEA CAPITALA A MUNTENIEI

Pe la mijlocul veacului al 17-lea arhidiaconul Paul din Alepp care însoția pe patriarhul Macarie din Antiochia în călătoria lui prin Moldova și Țara Românească, ne descrie cu uimire și entuziasm admirativ caracterul măreț și „unic“ al ceremoniilor religioase atât cele oficiale și militare, cât și cele poporale, ce se desfășurau de Bobotează la Târgoviște — vechea capitală a Munteniei.

„La Bobotează — scrie arhidiaconul din Alepp, — se adună aci, din toate părțile Țării Românești și din țările mărginașe mii de egumeni, preoți, călugări, diaconi, cu mitropolitul din Târnova, care slujește în această împrejurare și cu alți mitropoliți“...

După aceste prețioase amănunte, clericul streim, descrie astfel desfășurarea ceremoniei: „Seara, după rugăciunea apei, clericii își umplu urcioarele și căldărușele dintrânsa și îmbrăcându-se în odăjdii, iau crucile la mâini și merg dintru început la palatul domnitorului pe care-l stropesc, fiecare la rândul său și separat,... apoi merg la mitropolitul local și de acolo pe la casele tuturor demnitarilor și ale cetățenilor mai de seamă, pentru a-i stropi.

„Tot în acest fel cortegiul muzicanților cu tobe, cu fluere, cu torțe aprinse, cutreeră orașul în cursul nopții și în noaptea următoare, făcând serenade „boerimei“...

„Mulțimea — subliniază Paul din Alepp, — și bucuria gloatelor în Țara Românească la Bobotează, întrece tot ce se petrece la curțile celor mai mari principi ai creștinătății“...

„...în dimineața sărbătorii — continuă povestirea — plecarăm la liturghie cu mare alai, trupele fiind înșiruite la dreapta și la stânga dela mănăstire până la Palat, fâlfâind steagurile lor cele cu cruci. De câte ori descărcau muschetele lor, fumul se ridica deasupra capetelor. Numărul total al trupelor, după cum ne-am informat pe urmă, fu cam la 100.000. Apoi intrarăm în biserică... Când principele sărută crucea, s'a dat semn trupelor și ele au descărcat toate muschetele lor de bubuia prin aer și noi ne temeam să nu cadă pe noi biserica și urechile ne asurzirâ de tot“ (Hașdeu. Arh. ist. II,92).

IN CAPITALA MOLDOVEI

Iată cum ne descrie, la aceeași epocă, un alt cleric, superiorul romano-catolic Marcus Bandinus, arhiepiscopul Marcianopolei, felul cum se celebra în capitala Moldovei, sărbătorirea zilei de 6 Ianuarie.

După un vechiu și tradițional obiceiu, se adună în ajunul Bobotezei la Iași, în capitala și reședința Domnitorului, **toți Vlădicii sau episcopii schismatici din țara aceasta**, patru la număr, împreună cu mitropolitul, făcând domnitorului serviciu divin, cu tămâie, cu apă sfințită, cu sărutarea crucii și cu alte ceremonii și urându-i prin cântări domnie fericită, ani rodnici, prosperitate și succese fericite în toate lucrurile (Codex Bandinus. Ed. Acad. Rom., p. 141).

ORIGINA SĂRBĂTORII

Descrierile celor doi clerici streini, fac dovada că strălucirea solemnităților din ziua și prezua zilei de 6 Ianuarie, prin fondul lor religios, — caracterul lor general, bisericesc, oficial și militar, — precum și splendoarea acestor solemnități care depășea cu totul pe a marilor sărbători legate de „Nașterea“ și Invierea Domnului, și chiar pe cele similare dela curțile princiare din Răsărit și Apus, denotă fondul lor străvechiu și pre-creștin.

Unii cercetători au urmărit origina inițială a sărbătorii până în epoca romană. Este adevărat că ziua de 7 Ianuarie (septimo Idus Ianuarii) era investită și la Romani, cu o însemnătate tradițională. Doi dintre cei mai mari cârmuitori ai Romei și imperiului, îi consacraseră prin strălucirea domniei lor, caracterul de bun augur, pe care ziua de 7 Ianuarie o crea ca adevărat început al anului nou politic. In această zi, consacrată lui Ianŭs, Cesar luase fascele puterii și tot în ziua aceea și sub auspiciile ei favorabile, nepotul său Octavian primise cârma imperiului.

Ziua de 7 Ianuarie era consacrată în vechiul cult roman, lui Ianŭs. Acest cult era atribuit lui Numa și în primele timpuri, însuși regele era acela care-i aducea lui Ianŭs sacrificiile prescrise. De altminteri în toate ceremoniile, rugăciunile și sacrificiile, Ianŭs era cel dintâi invocat drept zeu al începutului și al originii lucrurilor. Vechile cântece sallene, îi dau deasemeni primul loc și îl preamăresc ca pe zeul zeilor (Divŭm Beŭm) sau Pater Ianŭs.

Iŭvenal în Satirele lui, ca și Sfântul Augustin în magistrala „De civitate Dei“, afirmau, că peste tot Ianŭs, era considerat și adorat ca cel mai vechiu dintre zei, „antiquissimus divŭm“, sau după sf. Augustin „Vetŭstissimŭs omniŭm deorŭm“.

Era firesc deci ca în străvechile cântece ale preoților Salieni, el să fie celebrat ca deorŭm deŭs și invocat în ceremoniile sacre ca Ianŭs pater, adică părintele zeilor și al oamenilor.

Pentru noi, Românii, mai este necesar de amintit faptul, că Salienii, îl invocau pe Ianŭs și sub numele de **dŭonŭs cerŭs**, adică creator bonŭs. Deși lipsiți de o cosmogonie pioasă, totuși Romanii făceau astfel din Ianŭs, un demiurg al universului. Acest atribut al lui Ianŭs, este întărit prin caracterul ce i se atribuia, de creator al vieții organice, ca zeu ce prezida la generațiunea omului. In lumina acestei concepțiuni, el este invocat în Indigitamente sub numele de **Consiviŭs**, Ianŭs fiind adorat în cele mai multe familii patriciene și drept **geniŭs**, cu titlul de **tată al rassei**.

Unii gânditori, cum a fost M. V. Messalla, contimporan al lui Cicero, au încercat să-l fixeze în ipostaza de creator al Universului ,spunând despre Ianŭs, că el este acela care formează, care conduce totul. care stăpânește toate elementele: "că el este cel ce a reunit și a prins pentru totdeauna natura apei și a pământului, care caută mereu să scoboare și natura aerului și a focului care aspiră totdeauna să se urce".

Acestor idei și teorii savante, li se pot opune mai cu temeiu indicațiunile prețioase și mult mai apropiate de ceeace trebue să fi fost de fapt și pe care Macroblu ni le dă cu netăgăduita lui autoritate, asupra domniei lui Ianŭs ca rege. După acest autor. Ianŭs ar fi fost primul organizator al cultului religios. (Ianŭm in Italia primŭm diis templa fecisse et ritus instituisse sacrorŭm... sŭnt. **Macrobii.** Saturnal. I, 9).

Așa s'a întâmplat, ca în timpul domniei lui, toate casele să fie cuprinse de religiozitate și virtuți ,el fiind creatorul celei mai fericite epoci, pentru care binemeritase și primise onoruri divine. Datorită acestui fapt, după cum arată și Fastele lui Philocal, ziua de 7 Ianuarie ,apare consacrată lui **Iano patri**, ca sărbătoare principală, căci de fapt întreaga lună Ianuarie, care-i și purta numele, îi era consacrată.

Poate și faptul că Ianŭs era **păzitorul porților Cerului**, după cum arată Ovidiu (Fast. I, v. 269), „că el închidea și deschidea mările; că el „era părintele isvoarelor și al râurilor“, să fi determinat pe părinții bisericii creștine să substitue în ziua de 7 Ianuarie, străvechei cinstiri a lui Ianŭs, cultul sfântului Ion Botezătorul — înainte mergătorul Domnului.

In „Fastele“ lui, Ovidiu, care-l caracterizează ca stăpânitor al Cerului, se desprind unele elemente deosebit de însemnate pentru locul primordial pe care Ianŭs pater îl ocupă în mitologia colindelor și străvechilor credințe daco-romane.

Astfel, Ovidiu, ne înfățișează (Fastele, I, vers. 116—117) pe Ianŭs rostind următoarele cuvinte: „Tot ce vezi, cerul, marea, norii și pământul stau sub mâinile noastre, să le închidem și să le deschidem. **Eu unul singur am dreptul să învârtesc polul cerului**, — et jŭs vertendi cardinis omne meŭm est. — Eu veghez la porțile Cerului... praesidio foribŭs coeli... Insuși Joe nu poate să intre și să ese fără voia mea“.

După Ovidiu, Ianŭs nu își atribue calitatea de demiurg al universului, ci numai pe aceea de păzitor al Cerului.

In cunoscuta „Histoire des Romains“, Duruy (vol. I, p. 83) afirmă, că la inceput domnea, peste Aborigendii din Lalin, **un rege străin, un fiu al lui Apollon, — a cărui locuință se înălța pe Ianicule“.**

Din mulțimea legendelor asupra lui Ianŭs, atât de variate și bogate ca înțeles simbolic, reținem de preferință pe aceea că el a fost soțul Veniliei, zeița mărilor și a isvoarelor, ceea ce ar fi făcut din el și pe inventatorul construirii năvilor, merit din care decurgea și calitatea lui de zeu al porturilor — Portŭnŭs, fapt care explică și efigia tradițională a as-ului roman: capul lui Ianus și corabia, cu toate că alții au văzut aici doar amintirea vasului care a adus pe Saturn la Ianus. Legenda lega de amintirea domniei lui Ianus „vârsta de aur a omenirii“, acele timpuri fericite, când nevinovăția și pacea domneau pe pământ. Reședința lui Ianus ar fi fost atunci pe colina Ianicule. Cu toate acestea, la inceput, el și-ar fi împărțit tronul, cu un alt rege indigen Camesès, după care ar fi domnit singur și ar fi făcut-o cu atâta pricepere și înțelepciune, încât și-a meritat figura dublă sub care era venerat. Și numai după trecerea acestei perioade ar fi venit să-l găsească Saturn, pentru a-l învăța arta pământului și celelalte descoperiri folositoare.

Desigur că raporturile strânse dintre acest personaj mitologic și credințele străvechi, păstrate prin folklorul nostru, ar merita mai multă adâncire, ceeace spațiul și locul nu îngăduie.

După medaliile publicate de Creuzer, capul lui Ianus din epoca primitivă este un cap nordic, caracteristic Daciei prin scufa, pileŭs, căciula nobilitară a Geto-Dacilor. El poartă părul și barba mare și deasupra ambelor capete, pileus dacic.

Reprezentarea atât de originală a lui Ianus, prin cele două capete ale sale unite spate'n spate, a pus cercetătorilor întrebarea, dacă ideia este italică sau fost cumva împrumutată dela Etruști sau Greci. Și aceasta, pentrucă numeroase orașe nu numai din Italia, ci și din Grecia și Sicilia au avut capul lui Ianus pe monezile lor. Chiar Hermes grec, cu două capete când purta barbă, era foarte mult asemănător cu Ianus.

Unele monezi ale lui Ianus îl arătau purtând ca atribute în dreapta un baston, iar în stânga o cheie. Altele însă, figurau pe Ianus, dispunând degetele mânei drepte să formeze numărul C. C. C., adică 300 și ale mânei stângi LXV ca ambele mâini reunite să dea numărul zilelor anului de 365.

Vechile legende arată în general pe Ianus ca emigrat în Italia din regiunea aflată sub constelația celor două Urse, unde după vechile idei astronomice și geografice, se învârtia polul Ceriului.

Nu numai scriitorii clasici, dar chiar scriitori creștini ca sfântul Paulin de Nolla, afirmau că sub constelația celor două Urse se află **Dacia**.

După cunoscutul scriitor bizantin Lydus, — unul dintre vechii Pontifi romani, Praetextatus, care luase parte cu Constantin cel Mare la întemeierea Constantinopolului, afirma „că imperiul divin al lui Ianus se aflase în regiunea celor două Urse“. (**Lydii** De mensibŭs, cart. IV, 2). Sau, sub constelația celor două Urse, se găseau după vechile idei geografice, locuințele Geto-Dacilor. Tot în acea regiune nordică a Ceriului era localizat Ianus și la Marcianus Capella.

După Matiallis și mai ales Claudiani (Bell. Get. v. 268) polul nordic al Cerului pe care-l învârtea Ianus, aparținea Geților și era numit în consecință „Geticum Plaŭstrŭm“ sau „Geticus polŭs“, etc.

Biserica primitivă creștină a ținut seama de puterea acestei tradițiuni în Dacia, atunci când a hotărît ca martirologiul roman să consacre ziua de 7 Ianuarie episcopului Niceta al Daciei (a 398—402 d. Ch.), care după textul martirologiului a predicat cuvintele Evangheliei ginților sălbatice (Martyr. rom. Septimo Idus Ianuarii (7): In Dacia sancti Nicetae Episcopi ex). Episcopul martir urma să simbolizeze în Dacia rolul spiritual pe care-l îndeplinise în îndepărtata vechime Ianus, regele atât de venerat și a cărui memorie i se substituia în menologiele bisericei creștine orientale, cultul Sfântului Ion Botezătorul și al apei purificatoare. Insă și la Geto-Daci existase un puternic cult al apelor sfinte și purificatoare.

Cu tot caracterul fugitiv și confuz al informațiunilor transmise de scriitorii antici, asupra credinței Geto-Dacilor, următorul pasaj din Iŭnniŭs Phylargirius, ne arată cum Dacii înainte de a primi moartea pe care o desconsiderau, se împărtășeau cu apă, ca și cu vinul sfânt: „Dacii, spune amintitul scriitor, aveau obiceiul de a nu porni niciodată la război, până nu s'ar fi împărtășit cu apă „**in modŭm sacri vini**“ — ca și vinul sfânt.

DATINILE

Un cercetător cu mult simț de pătrundere, — bucovineanul George Onciu — a demonstrat cum „Colinda“ românească nu-i nici romană, nici slavă, ci-i o datină rămasă dela „popoarele din ținuturile trace, de dinaintea venirii lui Traian“ și mai ales este o datină rituală.

In străvechile noastre colinde Ianus apare ca „Ion Sânt Sânt Ion“ ca slujitor al Domnului în cele sfinte.

Astfel, în colecția lui Bibicescu, strânsă din Transilvania (pag. 234) vedem cum

„Subt poalele Ceriului
Frumoasa masă e întinsă
Dar la masă cine șede?
Șede Ion Sânt Ion
Și cu bunul Dumnezeu
Și judecă pe Adam“.

Tradițiunile religioase ale poporului român, despre Ion Sânt Ion, pe cât sunt de asemănătoare cu acelea pe care vechii Latini le aveau despre Ianus pater, pe atât de mult diferă de adevărata prezentare evanghelică a lui Ion Botezătorul.

Astfel, cântările și povestirile spun că Ion Sânt Ion, cât a trăit pe pământ a învățat pe oameni numai la bine, iar după ce s'a ridicat la Cer, adică după apoteoza lui, el se roagă lui Dumnezeu să ierte păcatele oamenilor, că a zidit la țară o mânăstire cu 9 altare spre Răsărit de soare și că el ține în mână cheile mânăstirilor. (Marian. Sărbătorile la Români I. p. 223, 224).

„Jos la țară a coborât
Și-o mânăstire a zidit
Către răsărit de soare
Cu nouă uși, cu nouă altare...
Jos la țară duce-m-oi
Chei în mână prinde-voi
Mânăstiri deschide-voi
Slujbe sânte face-voiu...

Colindul nostru despre Ion Sânt Ion, dă sfântului Ion o înfățișare identică cu aceea pe care Albericus i-o atribue lui Ianus (De deorum imaginibŭs: De Iano... Iuseta illum quoque erat templum et in manu ei dextra habebat clavem, qua templum ipsum aperire se monstrabat".

Ideia geto-dacică a apelor sfințite prin scăldarea lui Dumnezeu în ele, o aflăm în colinde „La vârful la nouă meri“ din colecția d-lui prof. G. Breazu, publicată de Fundațiile Regale:

„La vârful la nouă meri
Mi-arde nouă lumânări
Iar din nouă lumânări
Pică nouă picături
Ruptu-s'au și faptu-s'au
Râu de vin și altul de mir.
Dar în râu cin'se scălda
Scaldă-se Bun Dumnezeu.
Se scăldară, se 'nbăiară
'N-apă lină se clătiră
Cu sfânt mir se miruiră
Și'n vestmânt se primeniră“.

Pentru străvechii locuitori ai Daciei, — pe care Homer, îi socotea „cei mai drepți dintre oameni“, iar Herodot „nemuritori“ pentrucă după cum spunea Socrates lui Charmide — ei credeau că pot face pe oameni nemuritori, Ianus n'a putut fi un zeu, întrucât Geto-Dacii „nu admiteau alt zeu — în afară de Zalmoxe al lor“ după mărturia lui Herodot.

El trebue să fi fost un rege genial, a cărui domnie a însemnat o epocă de adevărată măreție și progres spiritual pentru Dacia și întreaga lume veche, de vreme ce triburile pelasge, din insulele Mării Egee și Asiei Mici în cultul ce îl păstrau cu unui strămoș ilustru, purtau cu pietate numele de Ionieni.

Daco-Românii au perpetuat însă cu veneratie, numele acestui întemeietor, după cum se pare, al străvechei dinastii a Garabilor Daci, deveniți mai târziu Basarabii Țării Românești.

Și dovada o constitue aceea titulatură de „Ion“ păstrată cu religiozitate în titlul oficial al Domnilor Țării Românești și ai Moldovei, ca simbol al străvechei succesiuni ereditare și legitime din dinastia glorioasă și venerată a regelui Ianus, stăpânitorul pământurilor de sub constelația celor două Urse.

Aceeași tradiție a făcut și în Italia, ca toți împărații să se numească Cezari, după numele lui Iuliu Caesar, care așezase noulle fundamente ale monarhiei romane.

Pentru noi Românii, care nu avem obiceiul de a canoniza sfinți din neamul nostru, figura și amintirea lui Ianus va simboliza totdeauna prin fețele lui întoarse spre trecut și viitor, puternica religiozitate din trecutul neamului, care făcea din strămoși „nemuritori“ și perspectiva viitorului, către care el ne îndeamnă să ajungem la mărire, prin aceeași sfințenie morală și viață de profundă și reală spiritualitate.

G. LUNGULESCU

CATEDRALA DIN BALȚI

Serbarea Bobotezei

LA TG.-MUREȘ

Serbarea Bobotezei s'a desfășurat anul acesta, în orașul nostru, cu deosebit fast.

După terminarea serviciului divin din catedrala ortodoxă română, oficiat de protopopul Ștefan Rusu, înconjurat de preoții: Șuteu, Runcan, Leuca și Manliu, în prezența unui numeros public și a șefilor autorităților civile și militare, în frunte cu d-nii general Costescu, locțiitorul comandantului diviziei și al garnizoanei, dr. general Eugen Curta, primarul orașului, colonel I. Dumitriu, prefect, asistența a trecut pe piața din fața catedralei, unde, pe un altar improvizat s'a oficiat sfințirea apei.

Răspunsurile au fost date de corul conservatorului, de sub conducerea maestrului Alexandrescu.

După stropirea credincioșilor cu apa sfințită, d. general Costescu a trecut în revistă trupele care erau așezate în careu cu drapelele respective, pe piața din fața catedralei.

Serbarea s'a sfârșit cu defilarea unităților din garnizoană, în sunetele muzicii reg. 82 infanterie. Defilarea a fost primită de d. general Costescu, asistat de prefectul județului și primarul orașului.

LA ROMAN

Roman, 6 Ianuarie

In anul acesta, n'a fost tradiționalul ger al Bobotezei.

In curtea catedralei, în jurul crucii de ghiață, împodobită cu grâu verde, s'a oficiat, în prezența P. S. episco Lucian, serviciul religios, de P. S. arhiereu Ilarion-Băcăoanu, înconjurat de preoții I. Vornicel, V. Iordache Adăscăliței, confesorul garnizoanei, Gh. Vlad, profesor și Ghenadie, cum și de ierodiaconul Pruteanu și diaconul Șerban, iar răspunsurile au fost date de cor, condus de diaconul Teofănescu.

Au asistat d-nii generali Constantinescu și Bellea, col. Vintilă Pilat, prefectul județului, avocat Ioan Brumă, primarul orașului, profesor C. Grigoraș, comandantul legiunii străjerilor Anton Ghăllis, președintele Camerii de agricultură, magistrat, A. Oprescu, președintele tribunalului; d-nii comandanți ai unităților militare și ofițerii din garnizoană; col. Raianu și căp Cocăneanu, dela comenduire; toți șefii de auteritați; căp. An-D. Maxim, șeful poliției cu presonalul în subordine, câte un câte un grup de ostași dela regimentele din localitate, cu drapel și muzică și foarte mulți credincioși.

In momentul intonării imnului „In Iordan botezându-te...“ pe lângă cântecele religioase, sunetul clopotelor și al muzicei, s'au tras 21 lovituri de tun.

După ce oștirea a fost trecută în revistă și stropită cu apă sfințită, s'a primit defilarea în curtea episcopiei.

Orașul a fost pavoazat.

LA CERNĂUȚI

Cernăuți, 6 Ian.

Botezul Domnului s'a sărbătorit la Cernăuți cu fast deosebit. Conform programului, la ora 9 dim., s'a oficiat sf. Liturghie la toate bisericele din Cernăuți.

La ora 11, clerul, în frunte cu I. P. S. Mitropolitul Visarion, credincioșii dela catedrală și cei dela biserica Mânăstiriștea, au pornit în procesiune spre piața Ghica Vodă, unde s'a săvârșit sfințirea apei celei mari.

La această ceremonie, au luat parte : d. rezident regal Gh. Alexianu, E. Cercavschi, secretarul general al ținutului, Nicu Flondor, primarul municipiului general Buniș din partea diviziei, șefii de autorități din localitate, delegații de trupă din garnizoană cu ofițerii în frunte și un foarte mare număr de credincioși.

Convoiul avea în frunte praporile, apoi corul studenților teologi, după care urma I. P. S Sa Mitropolitul Visarion cu soborul de preoți, printre carl consilierli eparhiali Pulu, Negură și Tarangul, apoi autoritățile, publicul credincios, muzica militară și unități din garnizoană.

După sfințirea apei s'au tras salve. Intreg convoiul s'a întors apoi la catedrală, de unde, I. P. S. Sa Mitropolitul Visarion s'a dus la reședința ținutului, a ghezmuind încăperile.

Concomitent cu această serbare, clerul și credincioșii dela bisericile „Sf. Niculae“ și „Cuvioasa Paraschiva“ au pornit în procesiune la locul numit Fântâna Sf. Maria, unde, conform tradiției, se făcea în toți anii sfințirea apei cele mari, în prezența tuturor autorităților.

La R.-Sărat

6 Ianuarie

Boboteaza a fost serbată anul acesta cu un fast deosebit.

La 11 dim., în fața primăriei orașului, un sobor de preoți, în frunte cu protoiereii C. Drugescu și Fl. Trifănescu, a oficiat un serviciu religios.

Au fost de față reprezentanții tuturor autorităților civile și militare, în frunte cu d-nii : col. I. Stănculescu, prefectul județului ; I. Săndulescu, primarul orașului; col. Baiaban, comand. regt. 9 dorob.; Al. Popescu, aj. de primar ; lt.-col. Georgescu, comand. cerc. recrutare R.-Sărat ; lt.-col. D. Anastasescu, comand. subinsp. P.P.; ing. Sc. Greceanu, președ. Camerei agricole ; dr. V. Troia, medic primar al județului ; dr. veter. C. Ionescu, medic inspector ; St. Cucu, direct. lic. „Regele Ferdinand“ ; polițai V. Dănulescu ; C. R. Ionescu, președ. Camerei de comerț ; ofițerii superiori și inferiori din garnizoană, corpul magistraților, al avocaților, al profesorilor și institutorilor, comandanții și comandantele stolurilor de străjeri și străjere, membrii asociațiilor patriotice și profesionale și un imens număr de cetățeni.

După sfințirea apei, d. prefect col. I. Stănculescu a rostit o cuvântare, spunând că astăzi toți românii sunt ostașii unei singure credințe : Patrie și Rege, care este chezășia sigură a consolidării noastre sufletești și materiale.

Mulțimea a manifestat îndelung pentru M. S. Regele Carol II, în timp ce muzica militară a intonat Imnul Regal.

și a trupelor cari au dat onorurile.

A urmat defilarea ofițerilor în frunte cu d. general Costescu.

La Constanța

Constanța, 6 Ianuarie

Cu solemnitatea cunoscută s'a sărbătorit azi în localitate ziua Bobotezei.

Dimineața la ora 9.40, la catedrala episcopală, în prezenta oficialităților în frunte cu d. Nicolae Ottescu, rezident regal al Ținutului Mării, s'a oficiat un serviciu divin de către P. S. S. Episcopul Gherontie asistat de P. S. Galaction Gordun și de cler.

După serviciul divin asistența a pornit în cortegiu spre port în următoarea ordine: un ploton de onoare din reg. 34 infanterie, preoții în odăjdii purtând icoana făcătoare de minuni, oficialitățile și enoriașii.

In fața gării maritime P. S Episcop a oficiat serviciul de sfințire a apelor, după care, în timp ce se cânta rugăciunea și s'au tras mai multe salve de tun, înaltul chiriarh a aruncat Sfânta Cruce în apă.

Șase marinari s'au aruncat după cruce, care a fost prinsă de Ion Băcaoanu, pentru a patra oară.

LA GALAȚI

Galați, 6 Ianuarie

Serbarea Bobotezei a decurs la Galați cu fastul obișnuit. La ora 9 dimineața s'a oficiat leturghia în biserica Sf-ții Apostoli de P. S. S. episcopul Cosma Petrovici al Dunărei de Jos, înconjurat de un mare sobor de preoți.

Au participat d-nii: general Sotir Dumitriu, col. Pompiliu Subotin, prefectul județului Covurlui, general dr. Traian Gruescu, primarul municipiului, lt.-col. Bucur, șeful poliției și al jandarmeriei, Dumitru Dumitrescu, chestorul municipiului, col. Barbu, col. Vasile Gavrilescu, comandor Dumitrescu, căpit. c-dor Borș, lt.-col. Diaconu, lt.-col. Topârlan, lt.-col. Savopol, lt.-col. Dudea, căp. c-dor Ferțu, lt.-col. dr. Ciofu, ad-tor financiar Portassi, maior de art. Sofian, maior din jandarmerie Nicolescu, maior de cavalerie Lupașcu, maior Palade din infanterie, ing. Vintilă Ciofu, inspector al ministerului muncii ș. a.

După oficierea liturghiei s'a format un cortegiu în frunte cu prapurele, corul catedralei, clerul, autoritățile, care s'a îndreptat spre malul Dunărei unde s'a oficiat sfințirea apelor de episcopul Cosma Petrovici și în momentul când a fost afundată crucea în aghiazmă, muzica militară a intonat „Spre Rugăciune“.

P. S. S. episcopul Cosma a gustat din aghiasmă, a oferit-o spre gustare și inevitaților după care a stropit drapelele regimentelor și mulțimea.

Crucea a fost aruncată în Dunăre și prinsă de muncitorul cherestegiu Vicol Popeanu.

A urmat apoi defilarea unităților de trupe din garnizoană sub comanda d-lui lt.-col Mitică Panait și primită de d. general Sotir Dumitriu.

LA ALBA IULIA

Ziua Bobotezii la Alba Iulia, s'a serbat într'un cadru solemn.

La ora 10, în catedrala încoronării s'a oficiat sfânta liturgie de către P. S. S. dr. Partenie Ciopron, episcopul armatei, înconjurat de întreg clerul catedralei.

După sfânta slujbă s'a sfințit apa în fața catedralei, la care au luat parte toate autoritățile militare și civile, în frunte cu d. gen. Dănilă Papp, rezident regal, gen. N. Șova, comandantul garnizoanei.

Onorurile au fost date de o companie cu drapel din reg. 91 infanterie.

După aceia a urmat defilarea în fața Cercului Militar.

LA BOLGRAD

6 Ianuarie

Astăzi s'a oficiat la catedrala orașului o slujbă religioasă de un sobor de preoți, în frunte cu protop. M. Focșa, parohul catedralei. La ora 11, preoții înconjurați de prapurile bisericii au oficiat în fața unei cruci mari de ghiață, slujba pentru sfințirea apei, în prezența tuturor reprezentanților autorităților locale.

Printre cei prezenți notăm pe d-nii : colonel Șuțu, ajutor de comandant al reg. 22 artilerie; C. Corini, judecător; Al. Daneja, secretarul general al primăriei; I. Ogean, polițaiul orașului; d-na M. Cancel, directoarea liceului de fete, toți ofițerii din garnizoană, corpul didactic, secundar și primar, etc.

Bazargicul de eri și de azi

Trecutul istoric al orașului. — După 25 ani de stăpânire românească, târgușorul lui „Hagi-oglu“ a devenit de nerecunoscut

Bazargic, Ianuarie

Ziarul „Türc Birligi“, care apare în limba turcă la Bazargic, reproduce — după cărturarul Evlia Celebi, care a călătorit prin aceste locuri acum 150 ani — descrierea orașului nostru, al cărui trecut îl împărtășim — mai jos — cititorilor:

Orașul Hagi-oglu Pazargic, — spune Evlia Celebi —, a fost întemeiat de un anume Hagi-oglu, una dintre căpeteniile oastei lui Musa Celebi, fiului sultanului Baiazid Fulgerul.

Secole întregi, el a purtat numele de „Hagi-oglu Pazargic“, adică „târgușorul lui Hagi-oglu“, până când bulgarii i l-au schimbat spre sfârșitul secolului trecut în acel de „Dobrici“, spre a reinvia în anul 1913 sub vechiul nume „Bazargic“.

In anul când Evlia Celebi a poposit prin aceste locuri, „Târgușorul lui Hagi-oglu“, avea în circumscripția sa, un număr de șapte comune și 78 sate, toate proaspete, cârmuite de un „agă“, plătit de stăpânire cu șapte pungi de aur, anual și alte șase pungi de aur, de locuitori.

Aga avea în slujba lui 50 oameni și un cadiu (judecător), acesta din urmă fiind plătit de locuitori cu șase pungi de aur anual. Muftiul, șeful religios, — protocreul cum ar fi la noi —, își avea reședința la Silistra, unde era și pașa.

In acea vreme orașul număra 2000 case, adică vre'o 10.000 locuitori, număr destul de mare pentru vremea aceea, fapt care dovedește — după cum vom vedea mai jos — că orașul era un centru comercial important.

Casele erau de cărămidă, acoperite cu olane iar ale sărăcimei cu stuf. Orașul, situat pe o colină, nu avea cetate (întăriturl). Vițe și livezile din jurul său, nu prea dădeau rod, căci iernile erau aspre și grele.

Orașul avea șapte mahalale: „Musală-efendi“, „Șeih-efendi“, „Gazi - baba“, „Hagi - Mehmet“, „Hagi-hazăr“, „Eski-geami“ și „Ceauș-pazar“.

Printre marile geamii, Evlia Celebi vorbește de „Cearși-geami“, „Eski-geami“, — în ființă și astăzi —, și alte geamii mai mici. Mai erau aproape trei băi și 11 școli pentru copii. Comerțul era înfloritor, căci orașul număra 200 prăvălii. In afară de acestea mai era un „bazar“ cu 100 prăvălii așezate pe două rânduri, sub un singur acoperiș și cu un pasaj de trecere între ele.

Și atunci, — cași astăzi —, lipsa apei la Bazargic, era aprigă.

La întemeerea orașului, locuitorii întrebuințau apă amară dela fântâni. Derviș Memet Pașa, comandantul militar al orașului, plătea 40.000 piaștri pe an, spre a aduce ienicerilor apă bună de băut, din satele apropiate. Spre a scăpa de această calamitate, cârmuitorul orașului, anume Ibraim Aga, a cheltuit 70.000 piaștri pentru lucrările de aducerea apei în oraș, dela o depărtare de două „conace“. Apa a fost adusă prin țuburi de pământ ars. (Notăm că aceste țuburi având o vechime de peste 400 ani, durează și astăzi. Multe au fost însă înlocuite).

La cele 9 cești făcute în oraș, apa curgea zi și noapte cu atâta abundență, încât transformase mahalalele în bătăoace și noroaie. Locuitorii s'au plâns atunci cârmuitorului orașului, anume Ibraim Zadă, care a făcut „caldarâm“ (trotuare) pe ulițe. (Astăzi găleata de apă se vinde cu 1-2 lei).

Clima orașului era foarte bună și sănătoasă.

Locuitorii aveți purtau șalvari și ilice de „ciuha“ (postav albastruazuriu sau negru), iar femeile văl (feregea). Sărăcimea purta cojoace din piele de miel.

Trupele orașului se compuneau din ieniceri (infanterie) și spahii (cavalerie), cari erau foarte mulți.

Ocupația de seamă a locuitorilor, vestiți pentru curajul și vitejia lor, era comerțul și războaiele.

Grâul și mierea — pe care locuitorii o amestecau în apa de băut —, erau foarte renumite prin calitatea lor. Tolbele pentru săgeți, lucrate din piele, brodate cu fir și în toată impărăția musulmană. O tolbă din acestea costa 100 piaștri.

In anul 1913, la anexarea Cadrilaterului, Bazargicul — pe atunci Dobrici — era reședință de plasă, cu o populație de 18.000 suflete, turci și bulgari.

Străzile principale erau foarte prost întreținute, pline de gropi. De celelalte, nici nu mai vorbim.

Linia ferată Varna — Dobrici, construită în anul 1910, nu îi dăduse orașului importanța comercială așteptată. Principala schelă pentru exportul cerealelor, continua a fi portul Balcicului, care deși nu era înzestrat cu lucrări moderne, continua a deține locul al doilea — după Varna — în exportul de cereale al statului bulgar.

Caracteristica orașului era în vitrinele și firmele magazinelor. O vitrină era formată din 20-40 ochiuri de geam. Dacă se spărgea unul, paguba era neînsemnată. Firmele magazinelor, erau dintr'o bucată de carton alb, de 10 cm. lățime și 30 cm. lungime, așezate în interiorul prăvăliei, la geam.

Un singur magazin, din centrul orașului, avea firmă de tablă. Dar și aceasta era păstrată în interiorul prăvăliei, ca să nu se strice.

Astăzi Bazargicul are o populație de 34.000 locuitori, adică aproape dublul acelei din anul 1913. Linia ferată Bazargic — Constanța, construită în anul 1914, a dat comerțului de cereale un avânt foarte mare. Străzile principale pavate cu piatră cubică, iar celelalte împietruite până în apropierea periferiei, arată grija pe care au depus-o edilii orașului pentru înfrumusețarea lui. In locul caselor de tip turcesc, se construesc mereu locuințe moderne, cu mai multe etaje. Magazine cu vitrine uriașe și expoziții în galantare, au făcut orașul de nerecunoscut în cei 25 ani de stăpânire românească. Acum se continuă desăvârșirea lucrărilor în palatul administrativ, clădire uriașă cu 130 camere, care va cuprinde prefectura, tribunalul și alte instituțiuni.

Orașul e luminat cu electricitate de anul trecut. Actualul primar al orașului d. avocat Ion D. Georgescu se străduește a rezolva cea mai grea problemă a orașului: aducerea apei potabile, lucrare care va costa circa 50 milioane lei.

Intr'un cuvânt Bazargicul își continuă drumul cu pași mari, pe calea modernizării și civilizației.

ION TH. JEREGHIE

Reînvierea datinilor strămoșești în Cadrilater

Cavarna, 4 Ianuarie

Dintre toate instituțiile de Stat din Cadrilater, școala românească dela sate și orașe activează intens pentru românizarea acestui colț de țară.

Intregul corp didactic primar și secundar, anul acesta a depus o serioasă muncă pentru reînvierea frumoaselor datini românești, prin serbări școlare și orice manifestații cultural-naționale.

Dela 1913 până anul acesta pare că n'au mai fost astfel de serbări românești.

In ajunul Anului nou, școala primară mixtă nr. 1, în cadrul căminului cultural „Oct. Goga“, a dat în sala de spectacole a școalei, o frumoasă serbare a datinelor.

Au luat parte autoritățile, corpul didactic primar, secnudar și numeros public. Serbarea a început cu „Imnul Regal, cântat de corul Căminului sub conducerea d-lui învățător Blaj.

D. M. F. Glonțescu directorul școalei primare nr. 1, a vorbit despre însemnătatea datinelor românești și creștinești, scoțând în evidență marea dragoste de care sunt pătrunși M. S. Regele și Marele Voevod Mihai, pentru credința strămoșească.

Publicul a ovaționat îndelung pe Suveran.

Au urmat recitări, dialoguri, cântece de stea, colinde, etc., frumos executate de străjeri și elevi sub conducerea învățătorului Blaj.

S'au remarcat frumusețea jocurilor naționale-românești, tablourile alegorice executate de elevele școalei sub conducerea d-nei învățătoare Virginia Blaj. Succesul desăvârșit al serbării l-a adus piesa „De sărbători“, cu obiceiuri și datini românești, atât prin costume cât și prin executarea rolurilor.

La urmă s'au împărțit darurile la 20 elevi săraci cărora li s'a dat încălțăminte cumpărată cu 1500 lei dați de Soc. „Crucea Roșie“ sub filiala locală, pl